

Te Toa Takitini

Registered at the G.P.O. as a Newspaper.

NAMA 36.

HASTINGS

Oketopa 1. 1928.

HE INOI MO TO TATOU PIHOPA.

E TE Atua Kaha rawa, e te Kai homai o nga mea pai katoa: nau, ara, na tou Wairua Tapu i whakarite nga tu Minita mo to Hahi: Tirohia atawhaitia tau pononga, kua karangatia nei ki te mahi a te Pihopa: whakakiiia ia ki tau akoranga pono: meinga kia barakore tona noho, kia pono hoki tana minita ki a koe, ara, kia pai ana kupu, ana mahi: kia whā akororiatia ai tou Ingoa, kia whiwhi ai hoki to Hahi ki te pai i te mea e ata whakahaerea ana e ia nga tikanga: He pai hoki te mahi a to mateu Kai-whakoom: a Hui Karaiti, e ora na, e kingi tahi na, me koe, me te Wairua Tapu, aianei, a, ake ake ake. *Amine.* koe, me te Wairua Tapu, aianei, a, ake ake ake. *Amine.*

POURI O TE ETITA.

Kei te pouri te Etita mo te roa rawa o te putanga atu o ta koutou pepa.

I te pangia te Etita e te mate "puru" (influenza), a katahi mo ka torikori ake. A no tenei ra (Oketopa 12) ka tirohia e te Takuta, ka whakabokia ki te moenga mo nga wiki e toru. Ko tenei o nga mate he totoka no nga toto e te waewae katau. Ma te takoto rawa ka rewa ai nga toto. Ki te reo pakeha he clotted blood. Ehara i te mate tumaha rawa. He okioki mōhiho tona rongoa.

Registered at the G.P.O. as a Newspaper.

TE TOA TAKITINI

Te Uta mo te Pepa 10 - i te tau,
Me penei nga reta "Te Toa Takitini," Box 300, Hastings.

852

TE TOA TAKITINI.

Oketopa 1, 1923.

TE IPOATA O TE HUI A TE KOMITI TIHI I TE 1910
KI AUPARA, I TE 22 KI TE 24 O NHU, I A G
HEPETEMA, 1923.

NGA MEMA I TAE MAHI: Rev. Haami W. H. (secretary
(Tumuaki), Rev. W. A. Pomeroy, (Tumuaki),
Eru M. Poi (Tumuaki Moni), (Tumuaki) (Tumuaki).

NGA MEMA I WHAKAHEI MO TEHEI NOHO O TE
KOMITI HEI RIWHI I TE MEMA KATIA I TAE
MA: Rev. J. Pomeroy, Rev. M. P. Pomeroy, (Tumuaki).

NGA MEMA E RUA O TE TAKAWA: Hare Kopia, (Tumuaki),
Tiopira (Tumuaki).

Ka panuitia nga Meneti. Paahitia ana.

Ka panuitia Te Kaiti o nga Meni. Paahitia ana.

Ka panuitia nga reta.

Te Whai-korero a Te Tumuaki.

NGA TAKE I WHAKAHAEREA.

1. TE PIHOPA MAORI. He putake tenei i kaha Te
Komiti ki te korero i ona ahuatanga katoa, nga mea katoa i
roto i te toru tau, te tu o te Pihopa Maori i te tau katoa
mahi, me nga kaupapa kei te whakahaerea mo taua oranga. I
whakaputa mai nga Kaumatua o Te Rauwharua, Te Anapouri,
me Ngatikaho i o ratou whakauru mo nga mea katoa
e pa ana ki te Pihopa Maori, me te hari mai i te mea kua
whakaingotia te tangata. Kotahi ano to ratou reo kaha ki te
awhina i te kaupapa i whakatakoiora i te hui i Parawhanga
mo Te Tahua awhina a tenei Pihopatanga i te oranga o Te
Pihopa Maori.

2. TE TAHUA ORANGA MINITA. I whakamarama te
Komiti no te Hinota i Te Kao ka wehewehea te pikaunga ma ia
Pariba. Tino kaha te whiriwhiri a nga iwi i tenei putake, i
runga i te uaua o nga mea katoa, me te pakaru o te Hahi i
roto i enei wa. Otira ahakoa i roto i enei mea katoa, ko te
mea i tau i te hui, me waiho ano i te mea i ata wehewehea e
nga Kaumatua te pikaunga ma ia takiwa, a me whakamatau
nga takiwa kia taea, te wahi ranei e taea e ratou.

3. TE PARIKARAUNA O PUKETOPO. Kua puta te
whakatau a Te Kooti Whenua Maori mo tenei wahi me ona
tikanga katoa. He hiahia no nga Ratana i te wahi mo o ratou

tupapaka i waho o te taiepa, ko tetahi wahi kei runga i te huarahi atu ki te Whare Karakia.

I whakahokia tenei take ma nga tangata ano na ratou te take e whakautu to raion: hiabhi ki Te Atipihopa.

1. **NGA HAHU O TE MAORI.** 6: te tokomaha o nga Maori katoa i te kaute whakamaramunga nei e 6375: Hahi Ingarangi. 2473: nga Ratana. 11567: Hahi o Roma. 8558: Hauhau. 1516: Weteriana. 1966: etahi topa Mihinani. 3304: Mōmona. 5191: Perohipōtiti-hana. 532: Te Whiti rau. Ka. 14hu. 375: he hahi Maori. 90: Rūrei māwhiri. 54: Rūrei e whitu o Ihōwa. 74: etahi atu whakahaere Karaitiana. 335: kahore i mohiotia te maha. 699: kahore he whakapunga. 3493: chere i te Karaitiana. 12: I roto i te hui tangata e 73 no te Hahi Ingarangi.

NGA MOTINI I PAARITIA.

1. Kia tūia te mōhi mā tenei hui ki te Hui. Pēreriha Akahata Pēreriha mā kua korangitia nei hei kaitiaki i te tabuhia me a te Pihopa e Aotearoa me a i riro hei kaitiaki-whakapunga i te whakapunga o runga. Komaitia i roto i te 5: tau kua pahuru hei whakamarama ano i ki i te hari mui o enei iwi, me te inoi ki te kōwhiri i a ia te Māori o Pōwha. hei mea e kaha ai ia ki te mahi i tona iwi Maori.

2. Kia tūia e te Komiti te reo inoi o nga iwi o tenei takiwa, ki te Atipihopa, kia whakaritea ko Mereana Hattaway mo te Whare Mihinani i Pukepō a te wa e neke ai a Miss Polden, a ko te oranga mona kia kaha e neke atu i to nga Minita.

3. Kia puta te reo o Te Komiti ki nga Minita katoa kia kaha te awhina i te moni 22: i whakaritea me onga nohonga katoa o tenei Komiti, hei mea e puta ai he awhina ki nga Reimana o Te Komiti me nga raruraru o te hui.

4. Kia whakamaramatia e Te Komiti nga puranga Moni katoa e puritia mai nei e te Komiti Tumuaki o te Pihopatanga o Akarana.

I whakaatu te Heckeretari ko te pukapuka e tino takoto marama ai enei mea katoa kei te whakakaupaparia e Atirikona Hingikiri, Otira i roto i nga whakamarama a Te Komiti mo nga moni katoa e pau ana hei whakahaere i te Hahi Maori i tenei Pihopatanga, ko te mea i kitea e nga iwi ko te kaha o te taha Pakeha ki te awhina i a tatou.

5. Kia whakaurua tetahi mema hou mo te takiwa o Ahi-para ki roto i te Komiti Tumuaki. **WHAKAHOKI:** E kore e taea i tenei wa. Mo te hui a Te Hinota Topu e haere mai nei, ka whakaingoa ai he tangata mo tenei takiwa, engari kei nga a pooti ano te tikanga mona.

6. Kia puta he tono ma te Komiti kia tae mai te kaute o nga tangata katoa e u ana ki te Hahi, ki te Heckeretari, i motinitia i Parawhenua, i mua o te noho o te Komiti e haere mai nei, i te marama o Tihema.

7. Ko Te Kaute Mo Te Tahua awhina i te oranga o te Pihopa Maori me whakarite hei Trust Account i roto i te Peeke, a ko nga Kai-tiaki mo taua Tahua ko nga tangata i whakaritea i Parawhenua.

8. Kia puta he mihi ma tenei hui ki te Komiti Tumuaki mo to ratou kaha ki te whiriwhiri i nga mea katoa e hoatu ana kia ratou.

9. Kia puta te mihi a Te Komiti Tumuaki ki te iwi kainga mo ta ratou powhiri i te hui ki tenei takiwa, mo to ratou kaha hoki ki te awhina ki te manaaki i nga iwi katoa i eke ki tenei hui.

TE HUI MAORI O TE PIHOPATANGA O WAIAPU.

TUREI TE 9th ONGA RA OKETOPA, 1928, 10 ONGA

HAORA ITE ATA NEPIA.

Ko te Pihopa o Waiapu (Te Tiamana).

Ko te Pihopa kua whakaturia mo Aoteroa.

Pererika Akuhata Pencu.

Nga minita:—

Atirikona	Hapata Wiremu.	Turanga.
"	E. W. Tiatitene,	Rotorua.
"	J. B. Brocklehurst,	Heretaunga.
Kenana	Aata Wiremu,	Pukehou.
"	Aata Wiremu,	Te Kaha.
Rev.	Hakaraia Pahewa.	Te Aute College.
"	A. Neild.	Heretaunga.
"	Peti Hakiwai.	Heretaunga.
"	R. Rangiaho.	Mohaka.
"	Hemi Huata.	Nuhaka.
"	W. Mataira,	Turanga.
"	W. T. Puka.	Whangara.
"	W. H. Tangohau,	Hikurangi.
"	Pine Tamahori.	Rangitukia.
"	P. Kohere.	Ruatoki.
"	R. Tahuriorangi.	Ruatoki.
"	W. A. Te Waaka.	Whakatang.
"	M. M. Tumatahi.	Te Ngae.
"	E. M. E. Te Tikao.	Ohinemutu.
"	P. Te Mucra.	Taupou.

Nga Mangai-Reimana:

Mr.	H. Hutana,	Heretaunga.
"	P. Tomoana,	Heretaunga.
"	Renata Tamepo,	Waipiro.
"	Hakopa Haereua,	Tuparoa.
"	Te Kani Te Ua,	Turanga.
"	Tuiringa Tawera.	Ruatoki.
"	Wiremu Kingi.	Ohinemutu.

He mea whakapuare te Hui ki te inoi.

Na Rev. Pine Tamahori i panui nga meneti o te hui o te tau ka huri.

Paahitia ana.

He mea whakatu na te Hui ko E. M. E. Te Tikao hei tuhituhi i nga take o te hui.

Paahitia ana.

Te Pihopa ka mea:

E whakaatu ana ahau kia koutou ki nga minita. Kia whakatikatikaia te rarangi-ingoa tuturu o nga Kai-Karakia maori puta noa te Pihopatanga.

Paahitia ana.

NGA WHAKARITERITE.

Mo te Pihopa o Aoteroa.

- (1) Te Tuuru mo te Pihopa o Aoteroa, ka whakaturia ki roto i te whare-karakia nui o Nepia.

Na Rev. Peni Hakiwai i motini.

Na Kenana Hakaraitia Pahewa i tautoko:

Kia riro ma nga minita maori anake, e whakarite nga raruraru katoa o te waihangatanga o taua Tuuru.

Paahitia ana.

- (2) He mea tika kia whakairotia tana Tuuru.

He mea waiho tenei take ma nga tangata kua whakaaria o ratau ingoa e mau ake nei. Ma ratau e whakatutuki te ahua mo nga whakairo ki runga ki taua Tuuru:—

Atirikona Hapata Wiremu.

Dean F. Mayne,

Rev. P. Hakiwai,

Rev. P. Tamahori,

Mr Wiremu Kingi,

- (3) Nga Kakahu mo te Pihopa o Aoteroa.

Ko te utu o nga kakahu, kei te £70 0 0 nuku atu, hoki iti iho ranei. Ko nga moni kua takoto mo ana kakahu koia enei:—Na nga hapu o Heretaunga e £60 0 0, na nga Pakeha o Clive te £10 0 0, ka hui tenei moni katoa e £70 0 0.

- (4) Te Ra o te whakawahi o te Pihopa.

Kua tuturu te ra o te whakawahi, kei te 2nd opea ra Tihema, hei te ratapu tuatahi o te Harenga mai: Ki roto te Whare-Karakia nui o Nepia, i te 11 onga haora i te ata. Kua oti te whakarite, kotahi taha o te whare-karakia ki nga Maori motuhake, ko tetahi taha ki nga pakeha anake.

- (5) Te Kai-Kauhau mo taua ra.

Kei te whanga atu ki te whakaatu mai a te Atipihopa.

- (6) Himene Maori mo taua ra.

Kua whakaritea ma te Pihopa o Waianae me Pererika Akuhata e whakariterite he Himene, nga Himene ranei mo taua ra. Ko te Ritani he mea whakaitia.

- (7) Kaore he pohiri-a-reta mo taua ra.
 Kei te wahi ki te tuku pohiri-a-reta kei pohiritia etahi, ka warewaretia etahi, ka waiho hei nanu ma etahi. Ko taua ra he taonga no te motu katoa, no reira ka waiho ma te ngakau nui i roto i te hinengaro o te tangata hei whakakotahi i a tatou a taua ra.
- (8) Nga minita Maori o Aotearoa.
 Nga minita i tena wahi, i tena wahi ma koutou hei whakamau mai ki te eianu matua kia Pererika Akuhata nga mea o koutou e waiho ki te haere mai a taua ra.
- (9) Ka te marama o nga mawhiri kei te Pakipaki.
 Na Ngati-Kahungunu ki Heretaunga te whakaritenga ko te Pakipaki ki te marama o te tiki i nga iwi whakakotahi. Kei te whakaritea hoki kia rere te Reriwe a taua ra nui, hei mau i nga tangata, mai i te Pakipaki ki Nepia mo taua karakia whakawahi.
- (10) Nga Kaute o nga pariha Maori.
 Kua oti te whakatuturu, kia whakaputaina e te Tari o te Pihopatanga, nga Kaute o nga pariha katoa i nga toru marama katoa.
- (11) Nga tamariki a nga minita Maori.
 Kei te whakaarotia nuitia e te Pihopatanga he tikanga e taea ai, te awhina o nga tamariki a nga minita, e tukua ana ki te kura, i Hukarere me te Aute Kareti. I whakaatu a Kenana Aata Wiremu, tera e whakatakotoria kia wha nga Karahihi, mo nga tamariki a nga minita, kia rua mo te Aute kia rua mo Hukarere.
- (12) Te Awhina a te Hahi, ki nga tamariki a nga minita.
 Ko te oranga awhina e puta ana ki nga tamariki a nga minita, kaore i ahu mai, i nga pariha.
 Ko tenei oranga e puta nei, ia marama ia marama ki aua tamariki a nga minita, i ahu mai i te Pihopatanga ake. Ko te Pariha kaore e eke ana te oranga o te minita kaore e taea te ki he Self-support.
- (13) Te Pariha o te Puke:—
 Kua oti te whakariterite, ko tetahi wahi o te oranga o te minita o te Puke kei te ahu mai, i te moni tahua mo Tauranga.
- (14) Te Tekau eka kei Rotorua:—
 I motinitia, a paahitia:—Kia tukua he tono ki te Poari Kai-Tiaki e te Pihopatanga kia tukua te mana, me te whakamau i taua tekau eka, ki te Komiti o te Hahi i Rotorua.

E TAHI MIHI KI TE PIHOPA O ATEAROA.

Atirikona Chatterton, Rotorua.

Kei te mihi te ngakau mou ka tu mai na i tena turanga tapu Ma te Atua e tuku mai ki a koe, te wairua o te mohio, o te aroha, me te mana, kia tutuki pai ai i a koe te mahi nui kei te takoto mai i mua i tou aroaro.

Miss Bulstrode, Whakawhetai.

Kei te whakawhetai ki te Atua mou ka karangatia nei. Kāwhiri te matou kōa.

Takuta Erihana, Akaroa.

Kei te mihi te ngakau mou ka rite nei hei Pihopa tuatahi mo te iwi Māori. Kia ora.

Emire Porawhata, Rotorua.

Kororia ki te Atua, māngarango ki te whenua. Kia ora.

Mrs H. D. Auckland.

Kei te mihi kei te whakawhetai te ngakau mou ka whakaritea nei hei Pihopa tuatahi mo te iwi. Kāwhiri te hari o te ngakau.

Geo. Wanda, Whangarei.

He nei te matou hari mou ka eke nei ki tena taumata ikeike. Kia ora.

H. Wills, Otaki.

Kia ora koe e hua i runga i to turanga hou, hei tete waka mo te Hāwhi Māori. E ki ana a Matene Te Whiwhi: "E rere te manuka tōtōkia." Tena e koro tomokia ki roto, i runga i te aroha me te tūmanako o hoa Māori, pakeha hoki.

Whiwhi, Te Puke.

Kei te mihi atu tenei wahanga o Te Arawa mou ka tu mai na hei Pihopa tuatahi mo Aotearoa. Kia ora.

Whiwhi Kōngi, Ohinemutu.

He honore mo nga manaakitanga i whakaaro ai te hinegaro. Arāhau.

Head Prefect, St. Stephens School, Parnell.

Kei te mihi nga tamarika o Tipene ma ratou e tango te ripeka hei Pihopa mou.

(Te atua) Kia ora, kua rite ke te ripeka i te pouaru a te

Pihopa o Akaroa. Mrs Crossley).

Te Hahi o Pehorahi.

Tena koe me te honore kua mau ki a tatau ki te Māori i runga i nga manaaki a te Atua.

Te Hahi o Te Kohupatiki.

Kua mau te kohu ki runga o Kahuranaki, e kore e ahiahi, ka marangai a Rotorua.

Ropere Tahuriorangi, Ruatoki.

He nui no te kōa me te hari ki tenei taonga kua ubia nei ki runga i te kōa me te whakamoemiti hoki ki te matua i tau ai tana rota ki tana pononga i pai ai. Kia ora.

Rev. Wanda, Whakatane.

Ma te matua i te rangi koe e whakakaha.

Na Bikihana, M.L.C., Waimate North.

Ka kata nga puriri o Taiaimai me te rota ka tau tika ki runga ki te kōa, ka whakawahia nei hei matua mo te iwi Māori.

Ka ora te mare i te **WOODS' GREAT PEPPERMINT CURE.**

Kia ora roa koe.

Atirikona Brocklehurst, Nepia.

Kei te mihi atu nga minita pakeha katoa o te Pihopatanga o Waiapu nou ka whiriwhiria nei mo tena turanga hui. Ma te Atua koe e manaaki.

MIHI KI TE PIHOPA.

KAIKOHE.

Oketopa 3rd. 1928.

Ki te Etita,

Hastings.

E Kara,

I te hui a Te Komiti Tumuaki i noho ki Ahipara i te 22 ki te 24 o nga ra o Hepeitema, 1928. ka paahitia te Motini e whai ake nei:

“Kia tukua he mihi ma tenei hui ki te Rev. Pererika Akuhata Peneti. mona kua karangatia nei hei Kaitimata i te tahuhu mo nga Pihopa o Aotearoa: mona i riro hei kai-whakaputa i te whakaaro o nga Kaumatua i roto i te 50 tau kua pahure; hei whakaatu ano hoki i te hari nui o enei iwi. me te inoi kia tau ki runga i a ia te Maru o Ihowa, hei mea e kaha ai ia ki te arahi i tona iwi Maori.”

Ko te hui tuatahi tenei a Te Komiti Tumuaki i muri mai i tou karangatanga ki te turanga Pihopa mo te iwi Maori. na reira ka tukua atu tenei mihi ano a tenei wehenga o to iwi Maori e noho atu nei i tenei takiwa o Aotearoa.

Kai Ora mai ano i roto i nga manaakitanga a Te Matua i te Wahi Ngaro.

Na to mokai nei i roto i te Mahi,

W. H. Panapa,

Hekeretari o Te Komiti Tumuaki.

TE WAIPIRO.

Na te Etita.

Mehemea ka whakariterite tatou i te ahua o te iwi Maori o tenei wa. ki to ratou ahua i te 20 tau ka taha ake nei, e tika ana kia whakamiharo tatou ki te pai o tenei wa.

Kua ngaro rawa atu nga mahi whakatu tahua waipiro. Kua uaua rawa te kitea o te wahine e haurangi ana, a kua torotoru rawa nga taane e kitea ana te haurangi i nga taone. He aluatanga tenei e tika ana hei whakawhetautanga ma tatou ki to tatou matua i te wahi ngaro. Kua ngawari haere te kai-waipiro a te iwi Maori.

He aha ra nga take i penei ai?

1. Kua neke rawa ake te maramaranga o te iwi Maori. Kua mohio haere tatou ki nga hua o a tatou mahi. Kua mohio tatou ki nga taonga tika a te pakeha hei manaaki ma tatou, me nga taonga hei ruke atu ma tatou.

2. Kua hohonu haere ta tatou hopu i nga kaupapa o te whakaponono karaitiana. Kua haere mai te whakama ki te tangata whakaaro tika, mehemea ka korrerotia i te haurangi ia. Kua mohio tatou kaore i tika i runga i nga akoranga a nga karaipiture, kia whakahaurangi te tangata i a ia.
3. Ko te nuinga o tatou rangatira Maori kanui te kaha ki te peehi i taua kai, me te tohutohu ki nga taitamariki kia ngawari, kia mutu te kai waipiro. Titiro ake ki o tatou mema Pareutata, a Ta Maui Pomare, a Ta Apirana Ngata, a Tau Henare, a Hare Uru, me te tatou kaumatua o te whare Ariki, a Te Rikihana, katoa enei tangata, e tu tapu mai ana i mua i te iwi, kaore rawa e rangona ana kia kai nui i te waipiro enei tangata.
4. Na te uaua pea hoki o te kitea o te moni ka manawapa tatou ki te mounou noaiho i a tatou hereni. I mua he mama te haere mai o te moni, he mama hoki te haere atu. I nga wa ka huri, ka kore he moni, ka hoko i te whenua. Ka haere noa mai te moni, kaore i waiho ma te werawera o te rae e kimi, kaore te iwi o tera wa i mohio ki te wariu o te moni. Engari inaianei, i te mea kua uaua te haere mai o te moni, katahi ka tupato. He hua pai tenei no te tatou poharatanga.

MOA MOU TE MONI.

I roto i enei tau e toru ka taha ake nei, 1925 ki 1928, hui katoa te moni i pau ki te waipiro i nui Tireni nei, £25,839.693. Hui katoa nga tangata i mau ki te herchere, i whainatia mo te haurangi, i poroepihanatia ranei, e 26,725.

Ahako te uaua o te kitea o te mahi hei oranga mo te tangata i enei wa, he mama noaiho te kitea o te moni hei whakapau ki te kai-waipiro. Mehemea i whakapaua tenei rua tekau ma rima miriona pauna, ki nga mahi e puta ai he oranga totika mo te tangata, kaore e penei rawa te mate o nui Tireni. Mounou rawa tenei moni nui kia whakaheke mo te kakī noaiho o te tangata te take. Apiti ki te mounou, ko nga hua o taua mahi he kino, inahoki ra tenei ope nui te 26,725, i tu atu nei ki te aroaro o nga kai-whakawa, me nga whiu a te ture mo tena, mo tena.

Keianei nga mahi a te pakeha hei ata tirotiro ma tatou ma te iwi maori. Kaore he waipiro a o tatou tipuna Maori. He taru hou tenei i whai tahi mai i te heke pakeha ki nui Tireni. Kua eke tenei ki te kotahi rau tau e matakītaki ana tatou ki nga hua o te kai nei, me te marama o te kitea, kaore rawa he hua pai o taua kai. Ko te wawata kei a tatou katoa kei te iwi Maori i tenei wa, kia eke tatou ki nga taimata rangatira o te taha pakeha me te taha Maori. Haunga te eke takitahi, engari kia whakapiki te iwi katoa. Noreira, e te iwi nui tomo, akona a tatou tamariki kia tautoroatoro atu ki nga mea i mua, kia whai tonu atu ki te tohu, ki te utu whakahohe o te runga karangatanga a te Atua, i roto i a Karaiti Ihū. (Piripai 3, 13.11).

HOKINGA TUARUA MAI O TE KARAITI.

Tenei etahi kupu he mea kōhi mai no roto i nga Karaipiture, hei whakaoho i o tatou wairua. Ko nga rarangi nei, he mea kōhikōhi mai na Mihi Wiremu o Hukarere kura. Ahakoa kua kore nga kanohi kikokiko ; kite inaianei (kua neke atu hoki i te 90 ona tau) ko tona kanohi wairua kei te macama rawa atu. Kei te mau tonu ona whakaaro, me tona aroha ki nga tamariki o Hukarere o roto o te rima tekau tau ka huri nei, ara mai ano o te timatanga o tenei kura, a tae noa mai ki tenei wa. Kei te mau tonu ana inoi mo ana tamariki i ia ra, i ia ra. Kāunui hoki te ora o Mihi Keita me Mihi Meremua, me te mau tonu o te aroha ki a ratou tamariki o te iwi Maori.

Tirohia iho nga rarangi nei, me te inoi ki te Atua kia whakatikatikaina o tatou ngakau kia rite ai hei kainga nohanga tuturutanga mena.

1. Ka whakaroa te tane marena hou, ka tuuwha ratou katoa, ka moe. Matiu: 25.5.
2. Koia hoki tana kupu nei, maranga, e tenei e moe nei. Epeha 5.14.
3. Kua taka noa atu te wa e ara ai tatou i te moe Roma 13.11.
4. Heoi aua tatou e moe, kei pera me era atu, erangi kia mataara, kia whai whakaaro. 1 Teharonika 5.6
5. Ae ra, kia mataara: kahore hoki koutou e matau ki te wa e haere mai ai te rangatira o te whare, ko te ahiahi, ko waenganui po ranei, ko te tangi o te heihei ko te atatu ranei:
6. Kei puta whakarere, a ka rokohanga koutou e ia e moe ana. St. Maka 13. 35, 36.

TE INOI MO TE RATAPU TUATAHI O TE HERENGA MAI

E te Atua kaha rawa i whakaiti tau Tama, a Ihu Karaiti, i a ia, a tae rawa mai ki tenei ao ki te tirotiro i a matou, homai he kaha ki a matou, e noho nei i tenei ao matemate, kia whakarere ai matou i nga mahi o te pouri, kia kakahu ai i nga kakahu whawhai o te maramatanga: kia ara ake matou a te ra whakamutunga ki te ora tonu, ina hoki mai ia, hei kingi nui, ki te whakarite whakawa mo te hunga ora, mo te hunga mate; e ora ana hoki ia, e kingi tahi ana me koe, me te Wairua Tapu, aianei, a ake tonu atu. *Amine.*

HE HAUTU WAKA-TAU E MATOHU ANA.

Na Ihaia Hutana, Wai-pawa.

Na nga matua nga matohu, waiho ake hei korero. Ki te he tukua kia puta, ki te marama, puritia hei taonga whakatikatika i a koutou i nga wa o te he. Pai ake ta koutou hopu i

te hopu a-ringa, tetahi ki tetahi, i te hopu kanohi ki te kororia o nga maunga e tauria ana e te huka, e rewa ana i te ra, ngaro atu i te titiro.

TAMARERETI.

Ko Tamarereti he tangata. Ko tonu waka ko Tantorū, he whetu, kei te rangi e tu rarangi ana. Kei tū ake ko te ika o te rangi, tona ahua kei te te patiki. Urite hoki ki te ahua o te ratou ika whenua. Tona nehangā e kitea ai, kei runga tonu i te muna o te rangi, mai i te rerenga o te ra ki te toonga atu. E kīia ana tona ingoako te ika-o-te-rangi. Ki te whakapae te tū, ka kīia he awatea, kua whakapae te ika-o-te-rangi.

TAMATEA E MATOHU ANA.

Ko Tamatea he tangata, tona waka ko Takitimu, he waka tapu, kaore te kai, te wai, e eke ki runga. Ko ona utunga o runga, ko nga maihi o nga tapu, me nga mana o te Atua, mana ki nga tohunga, whare wananga, tohunga tohu, tuku whakahere ki te Atua, toki ki te wai, whakaara i nga hau, me nga taonga tapu, te whatu-kura, me nga toki, me te tohu, te ngarahu te uhi a Mataora, te kura te rakau ki te rautangi.

E waru nga waka i mānu mai ai o koutou tupuna. I tobia ratou ki te wai ora, ara, iriitihi ki roto i te moana, me te matohu ki nga tinana o te rangi. Kahukura, nga whetu, te ika-o-te-rangi, hei maunga mai me te ihu waka, i roto i te kotahitanga o te ratou whakapono, me te wiri, te wehi ki te Atua.

I runga i te moana e whakamoe ana, e karo ana i te tuatea o te ao, i te hinatore o te ko, i te ruhā noa, i te mate kai.

I te mea kaore he kai o tenei waka, ka mate i te kai, ka tohunga, a na nga tohunga i hoatu o ratou tinana ki te Atua. Ka maka rota ratou i runga i te moana. Tau tonu te rota ki nga tukua iho e te Atua ta raua i inoi ai. Kai ana ratou i te mana o te rangi, i te ika, i te manu, i runga i te moana. Metemea ko Ihairaira ek ai ana i te mana i tukua iho e te Atua ki a Mohi i runga i te whenua.

U, ka ū ki tenei whenua ataahua, ka tohatohaina o ratou taonga tapu, nga mana, nga karakia, te whakapono, rite tonu te hautu, nga matohu rite tonu.

Tutaki ki te Rongopai o Ihu Karaiti, ka honoa ki te hono tapu o te papa kikokiko o koutou tupuna, kaore nei i kitea e oku whakaaro te whanui, te hohonu, o te tohungatanga o koutou tupuna, a e kore tonu hoki e kitea. Ina hoki, kei te kimi tonu koutou i nga hāhi huhua i runga i te kaupuke o nga ra o muri nei, a kaore ekitea. Heoi ano te mea i kitea ko te rangirua o te karawhiu o te hoe, me te hautu a nga hāhi o muri nei.

Ko te wai-ora o koutou tupuna, ko te matohu, i te rangirua, i te whati o te waiata, i te korapa ranei o te tohu tana, ko te hautu i te rite kia rite e whai ake nei:—

1. *E te ihu, e waenga takoto atu!*

Rite! kia rite!

Aue i te kaha ko te rite!

Rite! pehia!

2. *Waeae takahia! ringa pakia!*

Rite! kia rite!

Pona hopukia! Turi whatia!

Wiri! kia wiri!

E te whanau, maranga ki runga, kua hahae mai te ata. Rauawatia a Takitimu, ka mimita kia maru. ka toro ki te moana.

Tou kai-hautu, ko Aotearoa, ko te Pihopa Maori, ko te mana i tukua iho ki nga tohunga pono o nga whakahekenga iho, i tumanakitia e o koutou matua.

Kaati noa te pangapanga kohatu tetahi ki tetahi, kei taha; a koutou, ka pa ke ki te Atua, a, ka mate te whakapono. Ko ia hoki tenei te taonga e kiiia ake nei e o koutou matua, kia mau ki tewhakapono hei matua mo koutou. He kupu manaaki, he hua no te whakapono. Kua e takahia, kei tahuri ake, a, ka ngau.

Puripuri o koutou ringa, tetahi ki tetahi. Awhiawhi ki nga pakihiwi tetahi ki tetahi. E hoki te aroha ki te matua, ki te ū kaipo.

TE POOTI MEMA.

Kua whakaatu te Pirimia ko te ra hei pootitanga i nga mema Paremata hei te Wenerei te 11 o nga ra o noema. Kaore ano he kupu mo te ra pooti o nga mema Maori.

NGA MEMA MAORI.

I te mea kua mutu te Paremata, ka titiro whakamuri te Toa Takitini ki nga hau o nga whakahaere a nga mema Maori o te toru tau ka huri nei.

E te iwi, he aha te mate i puta mai ki a tatou i nga mahi a o tatou Mema?

Kaore he whakahoki mo tenei patai, no te mea kaore rawa tatou i mate i o tatou mema.

Kaati, he aha te ora i puta ki te iwi i runga i nga whakahaere a o tatou mema?

Mehinga ki te ata whakararangitia nga kaupapa o te ora, kaore e whai wahi Te Toa Takitini mo etahi atu korero.

Te pakanga mo nga whenua o Te Waipounamu, kua rite. Tena koata miriona pauna nga tohe a Taranaki mo te he o nga raupatu kua whakaritea, e £5000 i te tau mo ake tonu atu.

Nga mahi he i te wa o te pakanga ki Waikato kua rite, ara e £3000 i te tau mo ake tonu atu.

Nga mahi he i te wa o te pakanga ki Waikato, kua rite, ara e £3000 i te tau mo ake tonu atu.

Kua tirohia nga muru whenua o te takiwa ki a Whakatohea, a kua whakaaetia te £300 i te tau mo ake tonu atu.

Kaati, waiho ma o tatou mema e whakamarama ki nga iwi a ratou mahi. E ngari e ki ana Te Toa Takitini ko etahi o nga hua tino nui i puta hei painga mo te iwi Maori, na o tatou mema tokowha i puta ai. He pai no ia ratou mahi tahi, he painga hoki no ratou i te tatou Pirimia tae noa ki te Kawananga.

No reira e Ta Maui Pomare, e Ta Apirana Ngata, e Tau Henare, e Mare Hare me o tatou kaimatua Ariki me Te Rikihana, kia mai nga ora ki a koutou koutou. Tenei kei te mihini atu te iwi whai-whakaaro mo te koutou kaha, me nga painga mo te iwi kua puta i a koutou i runga i a koutou mahi pai. Ma te Atua koutou e manaaki.

Kei te tumanako Te Toa Takitini kia kana o koutou nohanga e whakamaramatia. Keihei hei aroha mo te iwi ki a koutou mo nga manaakitanga kua puta nei ki te iwi Maori nui tonu. Hei ora koutou koutou.

TAME HALBERT.

He nui te arahi me te tangi o nga iwi me nga hoa o Tame Halbert, i te pakihi me mahi o te rongo i Turanga, kua hinga oharore ia i te tangi me nga kaha o ahua. I te hinga tu tonu ia ara i te tangi me te tangata ahua teroro, i hoki atu ki tona ruuma kiki i te muiunga o tana mahi i roto i tana kaari. Rekehanga e te tahi o ana tamariki, kua meke i te munga kaore nei he korikoringa.

No Tame tahi o nga mema taatahi tonu o te Ropu o Te Aute, a kei ia tahi o nga tamariki Maori i hopu pai i nga hua o te maharanga o te iwi pakeha. I kaha tonu tona tipu haere me te manaakitanga o te iwi Maori, e te iwi pakeha. He tangata tenei i mau tonu tana manaaki i nga tikanga o te Hahi Mihingari, i nga kaupapa o te Kotahitanga o Te Aute i nga kura, me a tatou pepa Maori i roto i te 30 tau ka taha nei, ara i te Pipi-wharaua, Te Kopara, me Te Toa Takitini.

He tangata a Tame i tino manaaki i nga mahi a te Hahi. Ahakoa kei whea te hui, mehemea he whakapiki i nga mahi a te Hahi te kaupapa, ka tae a Tame ki te manaaki. Ahakoa he Maori a Tame, i etahi tau e whakaturia ana ia e nga pakeha hei Hahi-watene mo ratou i te Pariha o Waerenga-a-Hika.

Haere ra e te hoa pumau, e te hoa aroha. Haere ki te kainga e okioki ai tatou i a tatou mahi. Haere ki te iwi. Haere ki te Ariki. Ko enu mahi pai, me o whakaaro rangatira, he taonga honore ki runga i o tamariki ubi ai. Kua rongo koe e kōpu a te Ariki: "Pai rawa e te pōhema pai, e te pōhema pōhema; uru mai koe ki te hari o tou ariki."

HE WHAKAARO NA TE NGAKAU AROHA.

He whakaaro aroha ki nga uri mokopuna a nga tangata matou ka ngaro ki te po. Kia mohio ra tatou kua tu he Pihopa matouke mo tatou mo te iwi Maori o te Hahi o Ingarangi.

Ko te Hahi tenei nōpa i waiac te patu i runga i o tatou matou tupuna, i puta ai tatou nga uri, a i whiwhi ai tatou i te whenua, i te rawa, hei painga mo tatou.

He aha ra te painga o te whakarere i te ohaki a wairua a o tatou tangata matou hei tūrangia na nga mo te tatou Pihopa, ka peke tatou he wahi ke.

Na reira e te whanau, mokopuna ma hoki, kia aroha ra ki te whakarehore o tatou matou tupuna. Kua ngaro tatou, ko tatou tenei. No reira e hoki, puritia te taonga whakaheke a o tatou matou, pekepokea paitia i tenei ra, hei taonga tuku iho ma tatou ki nga uri i muri i a tatou.

Ma te Matua i te wahi ngaro tatou e whakamarama, e manaaki.

Na H. Keremeneta.

HE MIHI HARI.

Na H. Keremeneta.

Mauria atu a matou mihi hari ki a Ta Apirana Ngata mo tona kaha, me tona maramatanga i tatu pai ai to tatou Pihopatanga Maori, ki toku whakaaro na te marama o tana whai-kerero ki te Hinota Tianara i roto i te 20 meneti i homai nei ki a ia, i rite ai o tatou whakaaro mo tetahi Pihopa mo tatou. No reira te nui o te hari me te koa o te ngakau ki to tatou kaumatua ki a Ta Apirana Ngata. Kia ora tonu ia.

HE MIHI NO WHANGANUI.

Na H. Keremeneta.

He nui, he nui te hari mo to tatou Pihopatanga Maori kna tau nei i runga i to ata whiriwhiri marire a nga Pihopa katoa o Nui Tireni Kna tau, a kua paahitia rawatia, a e kore hoki e taetae te whakaputake.

E te Atua tohungia to matou Pihopa.

Amine.

TE TAPAVIRA MA TE IWI MAORI.

Na R. F. R.

Continued from September issue.

Kotimana penei kei he rangatira tonu ratou. Kei pōhore ratou kahore te Kotimana e mohio ki te aroha, ki te atawhai. He Kotimana etahi tangata tino aroha kua tupono au i tenei ao; he Kotimana a Anaru Carnegie nana nei i tohatoha te momi ki nga wahi katoa o te ao hei painga mo nga iwi. He mea tino pai te aroha, te mau i te tangata. Ko te tamariki tikaanga tino pai a te Maori, eira i enei ra; nga iwi o te pakohanga, kua pupuri na te ahua o te ao, kua maha nei te whiwhi ki te maha, ki te sukumu, ki te taonga, kia rupato te aroha. Na Timi Kara te kupa ko tenei mea i mate ai te Maori he nui rawa no te pono.

He iwi rongonui na te Kotimana i te kaha ki te tamariki. E kua ana he he mea kua whakaaetoua te Kotimana me te Ingarahimana ki tetahi wawata tino toheka ko te hua marama e mate ko te Kotimana ia e tipu hei tangata whai taonga. Kahore a te Kotimana Whakawaea ki te maha. Ko te maha e whiwhi ia ka whakapana e ia tonu ngakau ki te maha ahakoa iu nei te utu. Ma nga tau maha e whakaatu kua rangatira ia. E whiwhi ana te Kotimana ki nga tamariki nui. Ko to tatou kawana he Kotimana, me Tiamara Heeki, me nga Atipihopa o Kaitiaki o Ioka ara nga upoko o te Hahi o Ingarangi he Kotimana. Te hoa wahine o te Tiuka o Ioka, i hemo pakapaka nei a Nui Tireni, he uri Kotimana.

Ko te ora mo te Maori kei te maha, kei te heke o te wawata. Kaore he huarahi kaitiaki, kaore he huarahi poto. "Ma te kakawa o tou mata ka whiwhi ai koe ki te kaitiaki." Kaore a o mu kia kite i tetahi tangata marama e tofika ana. Na Paora Apotoro te kupu—he kupu tika hei pupuri na te Maori ki te kore te tangata e maha kia kua ia e kai.

Ko te Kotimana te iwi matau atu i te ao. Ko te matau o tenei iwi he orite tonu. E tuwhera ana ona kura katoa, ona kareti nui katoa, ki te iwi nui, ki nga tamariki a nga rangatira ki nga tamariki a nga tino rawa-kore. Ahakoa he wahine horoi kokahu ko tana tino wawata kia tae taua tamaiti ki te kareti. Ko to Niu Tereni tangata tino matau atu o enei ra, ara to te ao katoa, ko Sir Ernest Rutherford, he momo Kotimana.

He iwi tino kaha te Kotimana ki te karakia e ki ana au ko te iwi tino karakia tenei i te ao. E kua ana to ratou hahi ko te **Perehipitiriana**. No nga tupuna te karakia o tenei iwi. I tukinotia ratou e te Kawanatanga me to ratou karakia. He iwi manaaki i te paipera, e Whakaakona ana ki a ratou tamariki. Ko ratou minita

he tangata maha. He tangata kaha, a, nui ana te whangai a te iwi i a ratou, kaore i penei me etahi hahi e whakatikia nei o ratou i a maha. Ko te take nui i kaha ai, i manawa-nui ai te kotimana i a ratou whakapono.

He iwi-wi kati te Kotimana. Ko te ratou na tino kai he pariti ara he otimira, ko te kinaki he ika aua. Kaore tenei iwi e whakapono mu rawa ki te whakakakahu, ki te tatai i o ratou tinana.

He iwi-wi ki te riri. Ko tetahi rapu rongoi mai i te ao mo te toa no te Kotimana, ko te Paraki Wati (Black Watch). Mau i o ratou hoia i te panekoti, na konei hoki i ki ai te hoa riri, mahara noa ratou he tangata he hoa riri mo ratou kaore, "he rewera mau panekoti ia."

Ko te alaka te ahua o te Kotimana i te aua ai au hei tauira me tauira ma te Maori. Kaore he tauira hei rite mo tenei.

Me whakakopi enei korero ki nga kupu a **Ropata Purana** me te iwi-wi, me te aua wheua, i kua nei e ki ko kati ara ko Kotimana.

I. Kati i te toku ike whenua aroha,

Ka tukuna atu ki te Rangī taku inoi mou,

Ki te tere munaaki o te ora, o te rangimarie, o te ngakau tatu,

Ki a te tere pakari e ahu nei i te oncone!

Maia te Rangī i a ratou e tohu

Kei ngāgere, kei ngoikore, kei kino!

Ma tenei au, ahakoa mo ngāuonga noa nga karaua o te ao,

Parahi he iwi nui, he iwi kaha

Hei te tere ki puru whawhe noa i te ratou whenua aroha.

O Seed! my dear, my native soil,

For which my warmest wish to Heaven is sent,

Loose may thy hardy sons of rustic toil

Be filled with health, and peace, and sweet content!

And oh! may Heaven their simple lives prevent

From luxury's contagion, weak and vile!

Then, hawker crown and coronets be rent,

A virtuous populace may rise the while,

And stand a wall of fire around their much-loved isle.

— Burns.

Ko te hua a Purana mo te aua iwi-wi ko taku inoi ano tenei mo te Iwi Maori.

Mo te hua o te Tamariki whungaia ki **WOODS' GREAT PEPPERMINT CURE.**

Te rongoa tuatahi mo te mere mo te matao mo te puru **WOODS' GREAT PEPPERMINT CURE.**